

Mustafa Hussein
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan
ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö, 2021

ESIKUVIA KOTOUTUMISEEN

Kotoutumista tukevia videoita nuorille afganistanilaisille

TIIVISTELMÄ

Mustafa Hussein

Esikuvia kotoutumiseen. Kotoutumista tukevia videoita nuorille afganistanilaisille.

Sivut 32, liitteet 2

Syksy 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK)

Tämän kehittämispainotteisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa kotoutumista tukevia videoita nuorille afganistanilaisille, jotka ovat hiljattain muuttaneet Suomeen. Tavoitteena oli tehdä videoita, jotka innostaisivat vasta Suomeen tulleita nuoria kotoutumaan. Videoissa Suomeen jo kotoutuneet afganistanilaiset kertovat siitä, miten heidän kotoutumisprosessinsa Suomeen on sujunut ja antavat neuvoja uudemmille tulokkaille siitä, mihin heidän mielestään on tärkeintä panostaa kotoutumisprosessin alussa. Videoiden ei ole tarkoitus korvata kotoutumiskoulutusta, vaan innostaa ja voimaannuttaa nuoria löytämään oma polkunsaa.

Opinnäytetyön videot on tehty osana Helsingin yliopiston tutkimushanketta Kodin ja kansalaisuuden kamppailut — Naapurisolidaarisuus vastauksena turvapaikka'kriisiin'. Videot on suunnattu suoraan afganistanilaisille nuorille, mutta niistä voivat hyötyä nuorten itsensä lisäksi myös heidän kanssaan työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset.

Videoiden valmistusprosessiin kuului ensin tutustuminen kotoutumisen, kotouttamisen, osallisuuden ja nuoruuden käsitteisiin kirjallisen aineiston pohjalta. Sen jälkeen toteutin videot yhdessä niihin valitsemieni haastateltavien kanssa sekä kuvasin, äänitin, leikkaisin ja jälkikäsitteilin videot. Valmiit videot latsasin Vimeo-videopalveluun, jonka kautta niitä voi levittää katseltavaksi nuorille.

Videoista saatu palaute oli positiivista sekä videoiden tilaajan puolesta että videoissa esiintyneiden henkilöiden puolesta. Saatu palaute kannustaa toteuttamaan lisää kotoutumista tukevaa materiaalia myös jatkossa.

Asiasanat: nuoret, maahanmuuttajanuoret, kotoutuminen, video

ABSTRACT

Mustafa Hussein

Role models for integration. Videos for promoting the integration of young Afghans.

32 p., 2 appendices

Autumn 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

The purpose of this development-oriented thesis was to produce videos supporting the integration of young Afghans who have recently moved to Finland. The aim was to make videos that would inspire the recently arrived young to integrate. In the videos Afghans, who have already integrated in Finland, talk about their integration process in Finland and advise the newcomers about what in their opinion is the most important things to focus on at the beginning of the integration process. The videos are not meant to replace integration training but to inspire and empower the youth to find their way.

The videos of this thesis have been made as a part of the University of Helsinki research project Struggles over home and citizenship -Neighbourhood solidarities as a response to the asylum 'crisis'. These videos are directed to Afghan young people, but they can also be used by the professionals of social services who work with them.

The production process of the videos included first studying the concepts of acculturation, integration, inclusion, and youth from literature. After that, these videos were made with the people who were interviewed and filmed, then the videos were edited and post-produced. The finished videos were uploaded on Vimeo video service so that they can be shared with the youth.

The feedback received from the videos was positive, both from the side of the working life partner and from the people performing in the videos. The feedback received encourages produce more integration materials also in the future.

Keywords: Youth, Migrant youth, Integration, Video

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1 Kotoutuminen	6
2.2 Kotouttaminen	8
2.3 Osallisuus	10
2.4 Nuoruus	11
3 OPINÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA YHTEISTYÖKUMPPANI	13
4 VIDEOIDEN KEHITTÄMISEN PROSESSI	15
4.1 Videoiden suunnittelu	16
4.2 Videoiden toteutus	17
4.2.1 Ahmad	18
4.2.2 Jawid	19
4.2.3 Mustafa	21
4.3 Videoiden arviointi ja palautteet	22
5 POHDINTA	24
5.1 Kehittämisen tarkastelua	24
5.2 Eettisyys ja luotettavuus	26
5.3 Ammatillinen kasvu	27
LÄHTEET	29
LIITE 1. Suostumuslomake	33
LIITE 2. Videoiden saatekirje ryhmäkotien ohjaajille	34

1 JOHDANTO

Suomeen saapuvista turvapaikanhakijoista iso osa tulee Afganistanista. Vuonna 2015 Suomeen saapui ennätysmäärä turvapaikanhakijoita, 324076 henkilöä, joista 5214 oli afganistanilaisia. (Maahanmuuttovirasto, 2021a.) Afganistanilaisten osuus korostui vieläkin enemmän yksin tulleiden alaikäisten kohdalla: vuonna 2015 yhteensä 3024:sta alaikäisestä yksintulleesta turvapaikanhakijasta 1915 henkilöä, eli melkein kolmannes, oli afganistanilaisia (Maahanmuuttovirasto, 2021b). Nyt Afganistanin turvallisuustilanne on taas mennyt huonompaan suuntaan ja monet afganistanilaiset ovat joutuneet lähtemään Afganistanista Eurooppaan (Jokinen, 2021). Osa heistä päätyy todennäköisesti ennemmin tai myöhemmin myös Suomeen ja heidän joukossaan on myös nuoria, sillä Afganistanin väestöstä suurin osa on nuoria. Afganistanin väestötilastojen mukaan alle 25-vuotiaita on 64 %. (UNFPA, 2021.)

Olen itse afganistanilainen ja tullut Suomeen nuorena turvapaikanhakijana. Kun tulin Suomeen ja sain oleskeluluvan ja aloin kotoutua, minulla ei ollut mitään esikuvia eikä ketään, josta ottaa mallia. Suomeen kotoutuminen, kielen oppiminen ja opiskelun aloittaminen tuntuivat vaikeilta ja olisin toivonut, että olisi ollut joku, joka olisi kertonut, että kotoutumiseen panostaminen kannattaa ja mitä hyötyä siitä on. Maahanmuuttajataustaiset nuoret toivovat enemmän itsensä kaltaisia ihmisiä näkymään mediassa ja toimimaan yhteiskunnallisina vaikuttajina (Oikarinen-Jabai, 2010). Olisin itsekin toivonut näkeväni enemmän elämässään onnistuneita maahanmuuttajia silloin kun itse olin kotoutumisen alussa. Siksi päätin, että käsittelisin opinnäytetyössäni nuorten kotoutumista.

Opinnäytetyöni on kehittämispainotteinen opinnäytetyö, jossa suunnittelin ja toteutin sarjan kotoutumista tukevia videoita, joissa Suomessa asuvat nuoret afganistanilaiset antavat neuvoja kotoutumiseen muille hiljattain Suomeen saapuneille afganistanilaisille nuorille. Videoissa puhuvat henkilöt, jotka itse ovat saapuneet Suomeen alun perin alaikäisinä turvapaikanhakijoina ja myöhemmin kotoutuneet Suomeen ja löytäneet oman suuntansa elämässä työn, opiskelun tai harrastustoiminnan kautta. Videoissa nämä jo kotoutuneet henkilöt kannustavat

uudempia tulokkaita kotoutumisen alkuun ja antavat neuvoja sen mukaan mitä he itse olisivat halunneet kuulla ollessaan vasta tulleet Suomeen.

Maahanmuuttajataustaisten nuorten riski syrjäytyä on korkeampi kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvilla nuorilla. Syrjäytyneeksi katsotaan nuori, jolla ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta, ja joka ei ole töissä tai opiskelemassa. (Tyy-nysniemi, 2012.) Onnistunut kotoutuminen on avainasemassa nuorten syrjäyty-misen ehkäisyssä. Voidaankin sanoa, että maahanmuuttajanuoret eivät syrjäydy, vaan heidät syrjäytetään, sillä jos ei ole koskaan päässyt osalliseksi yhteiskun-taan, ei siitä myöskään voi syrjäytyä. (Toivikko, 2015.) Onnistunut kotoutuminen onkin tärkeää sekä yksilön itsensä kannalta että myös yhteiskunnan näkökul-masta. Nuorten syrjäytyminen tai syrjäyttäminen aiheuttaa yhteiskunnalle kustan-nuksia muun muassa lisääntyneen korjaavien palvelujen käytön kautta sekä toi-meentulon tukien maksun ja menetettyjen verotulojen kautta (Hilli, Ståhl, Meri-kukka & Ristikari 2017, 663). Tämän takia kotoutumiseen panostaminen kannat-taa.

Opinnäytetyöni työelämäyhteistyökumppanina on Lena Näreen johtama ja Ko-needin säätiön rahoittama tutkimusta ja taidetta yhdistävä Kodin ja kansalaisuuden kamppailut — Naapurisolidaarisuus vastauksena turvapaikka'kriisiin' - tutkimus-hanke, jossa työskentelin taiteilijana vuodet 2018–2021. Videot ovat osa hank-keen taiteellista osuutta ja sain niiden tekemiseen kannustusta ja palautetta hankkeen tutkijoilta.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Uuteen maahan muuttaminen käynnistää kotoutumisprosessin, joka yleisesti tarkoittaa sitä, miten ihminen löytää oman paikkansa olla ja toimia yhteiskunnassa (Kvartti, 2016). Kaikki Suomeen muuttavat ovat periaatteessa oikeutettuja kotouttamispalveluihin, vaikka kaikki eivät niitä tarvitsekaan tai halua käyttää (Zidan, 2015). Onnistuneen kotoutumisen edellytyksenä on osallisuuden kokemus ja siksi opinnäytetyöni keskiössä on osallisuuden kokemuksen tuottaminen nuorille, jotka ovat vasta saapuneet Suomeen ja aloittamassa kotoutumisprosessiaan. Opinnäytetyöni keskeisimmät käsitteet ovat siten osallisuus, kotouttaminen, kotoutuminen ja nuoruus.

Kotoutumisesta ja maahanmuuttajille tarjottavista kotoutumispalveluista määrää Suomen laki ja siihen vaikuttavat myös Euroopan Unionin lainsäädäntö sekä Suomea sitovat kansainväliset sopimukset, kuten Euroopan ihmisoikeussopimus, kidutuksen vastainen yleissopimus, lapsen oikeuksien sopimus ja Geneven pakolaissopimus. Alaikäisten kotoutumista käsitteleviä lakeja ovat lastensuojelulaki, laki kotoutumisen edistämisestä, laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta, perustuslaki, sosiaalihuollon laki ja nuorisolaki. Oleskeluluvan saatuaan turvapaikanhakijoista tulee myös sen kunnan asukkaita, joissa he asuvat. Kuntalaisina he ovat oikeutettuja myös kaikkiin kunnan tarjoamiin palveluihin. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2017.)

2.1 Kotoutuminen

THL:n (2021b) mukaan kotoutuminen tarkoittaa sitä, että maahanmuuttaja kokee olevansa osa yhteiskuntaa ja hänellä on täydet oikeudet ja valta vaikuttaa elämäänsä uudessa kotimaassaan. Hänellä on turvallinen olo ja tarvittavat tiedot ja taidot elää täysipainoista elämää uudessa kotimaassaan. Kotoutumiseen vaikuttavat mm. työ, koulutus ja kotoutuvan kielitaito, jotka mahdollistavat yhteiskunnan toimintaan osallistumisen ja sitä kautta luovat toimijuutta ja osallisuuden

kokemusta. Tärkeitä voimavaroja kotoutumiseen ovat myös läheiset ihmiset ja sosiaaliset suhteet, sekä terveys ja mielen hyvinvointi ja se, että ei joudu kohtaamaan syrjintää. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2021b.)

European Commission Action Plan on Integration and Inclusion 2021–2027 antaa ohjeita ja suuntaviivoja kotouttamisesta ja kotoutumisesta Euroopan Unionin jäsenmaille. Vaikka kukin jäsenmaa on vastuussa omasta kotoutumispolitiikastaan, tukee EU jäsenmaidensa uusien tulijoiden kotouttamista sekä rahallisesti että ohjaamalla. EU:n ohjeistuksissa korostuu ajatus kaksisuuntaisesta kotoutumisesta: kotoutuminen ei ole vain sitä, että kotoutuva maahanmuuttaja sopeutuu uuteen kotimaahansa vaan myös vastaan ottavan yhteiskunnan tulee toimia aktiivisesti ja esimerkiksi tarvittaessa puuttua syrjiviin rakenteisiin, jotka haittaavat kotoutumista. (Action Plan on Integration and Inclusion 2021–2027, 2020.)

Kotoutuminen on prosessi, eikä ole olemassa selkeää määritelmää siitä, milloin joku henkilö on täysin kotoutunut. Riikka Pohjola (2016) on tutkinut Pro Gradu -työssään erityisesti nuorten maahanmuuttajien kotoutumista ja sen haasteita. Pohjolan mukaan nuoret maahanmuuttajat kokivat mahdollisuutensa kotoutua Suomeen pääasiassa hyvinä, mutta aikuisiin kotoutujiin verrattuna nuorilla korostui kotoutumisprosessissa sekä kotoutumisen tunteen kokemisessa sosiaalisten suhteiden ja oman ikäisten ystävien merkitys. Suomessa korostetaan usein erityisesti kotouttamispolitiikasta puhuttaessa se, miten hyvin maahanmuuttajat työllistyvät tai muuten osallistuvat yhteiskunnan toimintaan, kun taas maahanmuuttajat itse kokivat kotoutumisen henkilökohtaisemmin. (Pohjola, 2016.)

Eriyisesti nuorten turvapaikanhakijoiden kotoutumisprosessissa perheellä on keskeinen merkitys. Perhe tukee nuorten kotoutumista antamalla emotionaalista tukea ja tukea oman identiteetin rakentamisessa ja auttaa sietämään muutoksia. (Alitolppa-Niitamo 2005, 45.) Jos omaa perhettä ei Suomessa ole, kuten ilman perhettään Suomeen tulleilla turvapaikanhakijanuorilla, voi apua saada kummiperhetoiminnasta. Kummiperheen kautta nuori pääsee kokemaan perhearkea, oppimaan kieltä ja saa tukea Suomeen sopeutumiseen. (Pastila 2019.) Kummiperhetoimintaa turvapaikanhakijoille järjestää mm. Diakonissalaitos (Diakonissalaitos i.a.).

2.2 Kotouttaminen

THL:n (2021a) mukaan kotouttaminen tarkoittaa viranomaistoimenpiteitä, jotka edistävät ja auttavat henkilön hyvinvointia, terveyttä sekä koulutuksen ja työllisyyden parantamista. Kotoutumista ja kotouttamista on tutkittu paljon, erityisesti siitä näkökulmasta miten hyvin Suomi on onnistunut maahanmuuttajia kotouttamaan. Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut 2019 toimitetun artikkelikokoelman Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019, Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta, jossa eri alojen tutkijat tarkastelevat kotouttamista ja kotoutumista työllisyyden, koulutuksen, hyvinvoinnin, osallistumisen ja kaksisuuntaisen kotoutumisen näkökulmista. Katsauksen johdannossa korostuu se, miten Suomessa ajatellaan kotouttamisen olevan osa maahanmuuton hallintaa ja sen haittojen torjumista. Kotouttamisen hyödyiksi mainitaan sen olevan avainasemassa siinä, millaisia seurauksia maahanmuutolla on yhteiskunnalle ja miten maahanmuuttajien työllistyminen vaikuttaa julkiseen talouteen. Tällaiset perustelut ovatkin hyödyllisiä kuin halutaan perustella, miksi yhteiskunnan kannalta on järkevää käyttää yhteisiä resursseja maahanmuuttajien kotouttamiseen. (Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara 2019.)

Työ- ja elinkeinoministeriön kotouttamisen osaamiskeskus ylläpitää kotoutumisen.fi-sivustoa, joka tarjoaa tietoa pakolaisten vastaanoton, maahanmuuton ja kotouttamisen parissa työskenteleville. Sivusto on uudistettu ja avattu päivitetynä syyskuussa 2021. Sivustolta löytyy myös sosiaalialan ammattilaisille hyödyllinen Kotoutumislain käsikirja, josta löytyy kattavasti tietoa kotoutumisen edistämisen lain soveltamisesta asiakastyössä. Alaikäisten turvapaikanhakijoiden kannalta tulee kuitenkin ottaa huomioon, että laki kotoutumisen edistämisestä koskee niitä ulkomaiden kansalaisia, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomeen, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joilla on myönnetty oleskelukortti. Koska turvapaikanhakijoilla ei vielä ole oleskelulupaa, ei heillä siten myöskään ole oikeutta kotouttamispalveluihin. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2017.) Sitten kun alaikäinen turvapaikanhakija saa oleskeluluvan, tehdään hänelle aina kotoutumissuunnitelma, jossa tulee ottaa hänen omat toiveensa huomioon (L 1386/2010). Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta määrittelee kuitenkin, että ilman

huoltajaa Suomessa oleskelevat turvapaikanhakijalapsen sijoitetaan asumaan ryhmäkoteihin. Ryhmäkoteihin taas sovelletaan lastensuojelulain säännöksiä (L 746/2011). Ryhmäkotien velvollisuus on tarjota siellä asuville lapsille ikätasoon suhteutettuna mahdollisimman hyvää hoivaa, tukea ja arkea, ja ryhmäkotien työntekijät toimivat lapsille ja nuorille turvallisina ja välittävinä aikuisina (Työ- ja elinkeinoministeriön kotouttamisen osaamiskeskus, 2021).

Suomeen saapuvat ja ryhmäkoteihin sijoitettavat nuoret ovat uudessa maassa ja uudessa tilanteessa. Heillä saattaa olla paljon odotuksia ja toiveita, ja edessään elämänvaihe, jossa kaikki on uutta. Asuminen ryhmäkodissa muiden nuorten kanssa voi olla haastavaa nuorille, sillä siellä ollaan ilman perhettä yhdessä kymmenien eri taustoista ja eri kulttuureista tulevien nuorten kanssa. Ryhmäkodissa arki on hyvin kontrolloitua ja siellä on noudatettava sääntöjä, kuten käytävä koulu, noudatettava päivärytmiä, osallistuttava yhteistoimintaan sekä opiskeltava kieltä ja osallistuttava kotouttamistoimintaan. (Husseini, 2016.) Vaikka varsinainen kotouttaminen alkaakin vasta siinä vaiheessa, kun vastaanottopalvelut lakkaavat, on kotouttamistoimenpiteiden aloittaminen jo vastaanotto-prosessin alkuvaiheessa tärkeää nuorille itselleen, mutta myös yhteiskunnalle. Laitostumisen välttämiseksi on tärkeää vastuuttaa ja osallistuttaa nuoria, sillä heidän täytettyään 18 vuotta on heidän pärjättävä suurimmaksi osaksi omillaan. Siksi ryhmäkotien nuorille tärkeimmät kotiuttamistoimenpiteet ovat välittäminen, ikätasoisien kehityksen tukeminen ja kasvattaminen itsenäiseen elämään. (Pihlaja, 2016.)

Turussa sijaitseva Siirtolaisinstituutti on julkaissut erityisesti alaikäisenä yksin saapuneiden pakolaisten kotoutumista tutkineen tutkimusraportin ”Haluun koulutusta, haluan työtä ja elämän Suomessa” – Yksintulleiden alaikäisten pakolaisten kotoutuminen Varsinais-Suomessa. Tutkimuksessa haastateltiin yksintulleita pakolaistaustaisia nuoria heidän kokemuksistaan vastaanotosta, kotoutumisesta ja kotouttamisesta. Haastattelujen perusteella nuorilla oli kova motivaatio oppia suomea ja päästä eteenpäin elämässään, mutta monilla konfliktialueilta tulleilla oli silti isoja haasteita mm. suomalaisen koulujärjestelmän ja oppimisen kanssa. Monilla nuorilla oli myös vaikeuksia ottaa vastuuta ja tehdä valintoja esimerkiksi opiskelualan tai –paikan suhteen, erityisesti jos heillä ei ollut perheen tarjoamaa tukea. Vaikka nuorten riski syrjäytyä onkin korkea ja he tarvitsevat runsaasti

tukea ja ohjausta, ovat he myös kekseliäitä ja sitkeitä. Onkin hyvä korostaa nuorten positiivisia ominaisuuksia ja heidän kykyään sopeutua traumojen ja menneiden vaikeuksien sijaan. (Björklund 2014, 61–63.)

2.3 Osallisuus

Osallisuus ei ole yksiselitteinen käsite, vaikka oikeus osallisuuteen onkin määritelty myös lainsäädännössä. THL:n (2021c) mukaan lapsen oikeus osallisuuteen kaikissa häntä koskevissa asioissa on suojattu erittäin vahvasti lainsäädännössä ja tämän yhteydessä tarkoitetaan kaikkia alle 18-vuotiaita kansalaisia. Lain yhteydessä sana ”kansalainen” herätti kysymyksen siitä, koskeeko lapsen oikeus osallisuuteen myös niitä Suomessa asuvia lapsia, jotka eivät ole Suomen kansalaisia. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2021c.) Toisaalta Suomen perustuslain 6§:ssa sanotaan, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heillä on oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin (L 731/1999). Tämän mukaan jokaisella lapsilla on oikeus vaikuttaa ja olla osallisena omaan elämäänsä ja tulevaisuuteensa liittyviin asioihin ja päätöksiin, iän ja kehityksen mukaan.

Osallisuus käsitteenä tarkoittaa tunnetta tai kokemusta kuulumisesta ja liittymisestä yhteisöön ja yhteiskuntaan, joka voi syntyä esimerkiksi työn, harrastustoiminnan, kansalaisjärjestötoiminnan tai muun tekemisen ja vaikuttamisen kautta. Kotoutumisen yhteydessä osallisuudesta puhuttaessa voidaan puhua erityisesti sosiaalisesta osallisuudesta tai sosiaalisesta inklusiosta. (Leemann, Kuusio & Hämäläinen, 2015.)

Sosiaalisen osallisuuden vastakohta on syrjäytyminen (Leemann ym. 2015). Osallisuus tuottaa yksilössä positiivisia vaikutuksia kuten hyväksymisen, luottamuksen ja kuuluvuuden tunteita. Syrjäytymisellä taas on negatiivisia vaikutuksia kuten luovuttaminen, vetäytyminen ja vieraantuminen. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2021b.) Vaikka kotoutumisen edistämisen lain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajien mahdollisuuksia osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan eivät kotouttamispalvelut aina huomioi tai tue osallisuutta riittävällä tavalla,

vaan niiden tulisi olla joustavampia ja räätälöitävissä eri ihmisille sopiviksi. Myös kuulluksi tuleminen ja oman äänen kuuluviin saaminen lisäävät osallisuuden kokemusta ja ovat tärkeitä asioita huomioida erilaisissa kotouttamiseen liittyvissä toimissa. (Rissanen, 2020.)

Sosiaalisen osallisuuden lisäksi voidaan osallisuudesta puhuttaessa puhua myös inhimillisen potentiaalin voimaannuttamisesta. Sen tarkoituksena on mahdollistaa ihmisen oman potentiaalin hyödyntäminen parhaalla mahdollisella tavalla. Kun ihmiselle annetaan mahdollisuus itse vaikuttaa omaan elämänpolkuunsa, on hänellä myös suurempi motivaatio onnistua. Voimaantuminen mahdollistaa sen, että ihminen kykenee itse tunnistamaan itselleen mahdollisia tulevaisuuden suuntia ja tarttumaan niihin. Yksi osallisuuden kokemusta merkittävästi lisäävä tekijä on mahdollisuus oman kulttuurin ylläpitoon ja ilmaisuun niin että oman kulttuurin arvoja voi ilmaista ilman että kokee niiden olevan ristiriidassa ympäröivän yhteisön arvojen kanssa. (Rissanen, 2020.)

2.4 Nuoruus

Nuoruus on se aika ihmisen kehityksessä, joka toimii siirtymävaiheena lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruus on sekä fyysisten että psyykkisten muutosten aikaa ja sen aikana rakennetaan pohjaa tulevalle aikuisuuden elämäkululle. Samalla nuoruus on erityisen herkkää ja haavoittuvaa aikaa. Nuoruuden aikana tapahtuu fysiologisia ja hormonaalisia muutoksia. Nuoren keho muuttuu puberteetin myötä ja samalla hänen ajattelussaan tapahtuu muutoksia, jotka heijastuvat myös hänen sosiaaliseen elämäänsä. Muutokset vaikuttavat myös nuoren minäkuvaan ja käsitykseen itsestään. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2018, 142–146.)

Samalla kun nuoruus ja puberteetti on siirtymävaihe, on maahanmuuttajanuorille myös maahanmuutto itsessään siirtymävaihe yhdestä yhteiskunnasta toiseen. Maahanmuuttoon liittyvän siirtymän haasteet ovat myös samankaltaisia kuin nuoruuteen liittyvät haasteet. Nuoren maahanmuuttajan pitää samanaikaisesti löytää oma paikkansa ja rakentaa identiteettiään uudessa ympäristössä. Koska nuorilla

maahanmuuttajilla on samanaikaisesti useampi siirtymävaihe sekä nuoruuden että maahanmuuton takia, on se heille erityisen haastavaa aikaa. (Pohjola 2016, 51.)

Monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttoon liittyvä tutkimus sivuaa usein nuorisotutkimusta, sillä monet Suomessa tehdyt monikulttuurisuutta käsittelevät tutkimukset koskevat nuoria maahanmuuttajia. Nuorten maahanmuuttajien sopeutumista ja kotoutumista on tutkittu erityisesti heidän identiteettiensä, sosiaalisten suhteidensa ja koulumenestyksensä näkökulmista. (Pohjola 2016, 12.) Esimerkiksi Marko Juntunen ja Ville Laakkonen (2018) ovat tehneet etnografista tutkimusta Turun Varissuon monikulttuuristen nuorten parissa. Heidän mukaansa Varissuon nuoret ovat kosmopoliittisia ja heillä on vahva yhteenkuuluvuuden tunne. Varissuon nuoret ovat keskenään solidaarisia ja samaistuvat toisiinsa kotimaidensa tai vanhempiensa kotimaiden uskonnollisten, poliittisten tai etnisten rajojen sijaan, sillä heitä yhdistää kokemus kasvamisesta samankaltaisissa olosuhteissa ensin vastaanottokeskuksissa pienillä paikkakunnilla ja sen jälkeen Varissuon lähiössä. He myös jakoivat kokemuksen tasapainottelusta kahden kulttuurin välillä. (Juntunen & Laakkonen, 2018.)

3 OPINÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA YHTEISTYÖKUMPPANI

Opinnäytetyöni on kehittämispainotteinen opinnäytetyö, jonka tavoitteena oli tehdä kotoutumista tukevia videoita, jotka innostaisivat vasta Suomeen tulleita nuoria suhtautumaan kotoutumisprosessiin positiivisesti. Työelämäyhteistyökumppanini Naapurisolidaarisuus-hankkeen puitteissa pohdin keinoja, miten voisin edesauttaa ja helpottaa kaltaisteni nuorena Suomeen tulleiden maahanmuuttajien kotoutumista. Tarkoituksena oli innostaa nuoria turvapaikanhakijoita osallisuuteen ja kotoutumiseen Suomen yhteiskuntaan niin, että se tapahtuu vapaaehtoisesti ja heidän omasta halustaan. Olen sitä mieltä, että nuoria tai aikuisia maahanmuuttajia ei voi pakottaa kotoutumaan ja osallistumaan yhteiskuntaan. Se voi tulla vain omasta tahdosta ja innosta eikä ulkopuolelta painostaen.

Videoiden tarkoitus on tukea kotoutumista ja siten ehkäistä nuorten passivoitumista ja voimaannuttaa heitä. Videoita katsomalla nuoret voivat heti alusta juuri Suomeen tultuaan ottaa mallia videossa puhuvista henkilöistä ja löytää tiensä Suomessa. Videot eivät korvaa kotoutumista, vaan innostavat, vahvistavat ja toivottavasti nopeuttavat kotoutumisprosessia.

Nuorten lisäksi videoista voivat hyötyä heidän kanssaan työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset esimerkiksi perhe- ja perheryhmäkodeissa, joissa asuu yksin tulleita nuoria turvapaikanhakijoita, tai kouluissa ja nuorisotiloissa työskentelevät. Videot julkaistaan Naapurisolidaarisuus-hankkeen kautta ja lisäksi olen sopinut videoissa esiintyvien nuorten kanssa, että lähetän videot katsottaviksi ainakin niihin ryhmäkoteihin, joissa videoissa esiintyneet nuoret ovat itse asuneet. Videoiden jakelua varten lataan ne Vimeo-videopalveluun. Vimeo mahdollistaa sen, että videoiden katselulle voi asettaa salasanan ja eston ladata niitä omalle koneelle. Lisäksi pystyn Vimeon kautta näkemään missä, milloin ja kuinka monta kertaa videoita on katsottu ja tarvittaessa rajoittamaan niiden leviämistä. Näin videot eivät pääse vapaasti leviämään internetissä.

Ennen sosiaalialan opintojani työskentelin kuvataiteilijana tehden videoita ja mediainstallaatioita, joiden aiheina oli maahanmuuttoon ja omaan taustaani liittyvät

kysymykset. Taiteellisen työskentelyni kautta päädyin mukaan Helsingin yliopiston sosiologian oppiaineen alaiseen, Lena Näreen johtamaan tutkimushankkeeseen Kodin ja kansalaisuuden kamppailut — Naapurisolidaarisuus vastauksena turvapaikka'kriisiin', jossa työskentelin taiteilijana vuosina 2018–2021. Koneen säätiön rahoittamassa hankkeessa yhdistettiin sosiologista ja antropologista tieteellistä tutkimusta taiteeseen ja tutkittiin uudenlaisia naapurisolidaarisuuden muotoja ja poliittisen aktivismin eri ilmentymiä.

Toteutin hankkeen aikana kolme videoinstallaatiota yhdessä kuvataiteilija Anna Knappen kanssa. Videoinstallaatiot käsittelivät Afganistanin ulkopuolella syntyneiden afganistanilaisten nuorten identiteettiä ja heidän kuvittelemaansa Afganistania, turvapaikanhakijuutta ja sitä millaisina turvapaikanhakijat nähdään yhteiskunnassa sekä Afganistanin mediakuvastoa ja sitä, miten media vaikuttaa diasporassa elävien afganistanilaisten elämään ja ajatuksiin kotimaastaan. Tapasin hankkeen aikana nuoria afganistanilaisia Suomessa, Turkissa ja Kreikassa ja puhuin heidän kanssaan paljon siitä, millaista on muuttaa uuteen maahan nuorena ja mitä haasteita erityisesti afganistanilaisilla nuorilla on.

Yhdessä Lena Näreen ja hankkeen tutkijoiden kanssa pohdimme, että hankkeen taiteellisen osuuden alla voisin toteuttaa myös videoita, jotka on taidekentän sijaan suunnattu suoraan afganistanilaisille nuorille, jotka ovat juuri saapuneet Suomeen. Videoita voisivat hyödyntää sekä nuoret itse että heidän kanssaan työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset, sekä esimerkiksi Helsingin yliopiston sosiologian opiskelijat täydentävinä kurssimateriaaleina maahanmuuton sosiologiaa käsittelevillä kursseilla. Sovimme, että toteutan videot osana opinnäytetyötäni ja Naapurisolidaarisuus-hanke toimii opinnäytetyöni työelämäyhteistyökumppanina ja videoiden tilaajana. Sain videoiden tekemisen aikaan kannustusta, tukea ja palautetta hankkeen tutkijoilta ja hankkeen johtaja Lena Näre myös arvioi valmiit videot.

4 VIDEOIDEN KEHITTÄMISEN PROSESSI

Ajattelin heti aluksi, että paras tapa innostaa nuoria on esikuvien kautta. Päätin tehdä videoita maahanmuuttajataustaisista nuorista, jotka kertovat itsestään ja siitä ajasta, jolloin he tulivat Suomeen. Videoille valitsin henkilöitä, jotka ovat omasta mielestään hyvin kotoutuneita ja ovat eri tavoin osallisina Suomen yhteiskunnassa. Osa heistä valikoitui mukaan, koska olin tavannut heitä eri yhteyksissä työskennellessäni Naapurisolidaarisuus-hankkeessa ja osan tunsin jo ennestään. Videoissa he kertovat siitä, millaisessa tilanteessa he nyt ovat, kun he ovat asuneet Suomessa jo jonkun aikaa ja minkälaisia neuvoja he antavat nuorille, jotka ovat juuri tulleet Suomeen.

Halusin videoihin puhumaan sellaisia nuoria afganistanilaisia, jotka ovat jo olleet ainakin muutaman vuoden Suomessa, ja jotka omasta mielestään olivat hyvin kotoutuneet. Päätin, että se ei ole olennaista, miten tai mistä syystä nuoret ovat Suomeen alun perin saapuneet, koska kaikki nuoret käyvät kotoutuessaan läpi samankaltaisia haasteita. Lopulta kaikki haastateltaviksi päätyneet olivat kuitenkin tulleet Suomeen turvapaikanhakijoina. Aluksi otin yhteyttä useampaan mahdolliseen haastateltavaan. Valitsin sellaisia henkilöitä, jotka ovat jo olleet eri tavalla esillä tai puhuneet julkisesti, ja joiden ajattelin mielellään toimivan roolimalleina itseään nuoremmille. Nämä henkilöt olivat esimerkiksi toimineet SPR:n nuorten Vaikuttajatiimissä, olleet kuntavaaliehdokkaina tai muuten näkyvästi mukana järjestötoiminnassa tai toimineet aktivisteina. Lähes kaikki niistä, joihin otin yhteyttä, olivat kiinnostuneita osallistumaan, mutta aikataulusyistä mukaan valikoitui kolme nuorta miestä: Ahmad, Jawid ja Mustafa. Olin toivonut saavani haastateltavaksi myös ainakin yhden naisen, mutta se ei valitettavasti onnistunut. Aion kuitenkin jatkaa videoiden tekemistä myös tulevaisuudessa ja laajentaa haastateltavien määrää.

4.1 Videoiden suunnittelu

Pohdin etukäteen mitä kuvausvälineistöä käytän videoiden haastattelujen kuvaamiseen ja äänittämiseen. Koska videoiden ensisijainen esityskanava on internet, videoiden tulee olla helposti streamattavissa eli ne eivät saa olla liian isoja. Mietin lainaanko kuvauksia varten hyvän kameran vai käytänkö minulla jo olemassa olevia välineitä. Koska haluan jatkaa kuvauksia myös myöhemmin, päätin käyttää kuvaamiseen kännykkää. Monet videobloggaajatkin kuvaavat videonsa kännykällä ja päätin, että kännykän laatu on internet-videoihin riittävän hyvä, kunhan huomioin sen kuvatessa.

Päätettyäni että kännykän kamera on hyvä kuvaamista varten, aloin tutkia äänityksiasiaa. Videoiden laadussa äänitys on usein kuvaa tärkeämpi asia, koska jos äänitys on huonosti tehty, ei haastateltavien puheesta saa selvää (Leponiemi 2010, 118). Selvitin, että puhelimen äänen tallennus ei ole tarpeeksi laadukas, joten tutkin internetissä, miten voisin ratkaista asian. Päätin hankkia kännykkään kiinnitettävän ulkopuolisen mikrofonin, jolla äänittää haastattelut. Erillinen mikrofoni paransi kännykän äänityslaatua huomattavasti ja teki videoista laadukkaamman oloisia (Leponiemi, 30–31).

Ennen kuvauksia suunnittelin videoiden rakenteen. Päätin, että joka videon alkuun tulee ensin alkukuva, jossa haastateltava henkilö näkyy kokonaan ja samassa kuvassa näkyy infografiikka, jossa lukee henkilön nimi ja tiedot suomeksi ja persiaksi. Loppuun päätin kuvata kuvan, jossa haastateltu tekee jotain mistä hän tykkää jossain hänen valitsemassaan paikassa tai tilanteessa. Näiden kuvien väliin tulisi kasvokuva ja haastateltavan puheisuus.

Alussa suunnittelin, että kysyisin haastateltavilta heidän lempipaikkaansa tai paikkaa mikä tuo heille hyvän mielen ja kuvaisimme jokaisen videon heidän valitsemassaan paikassa. Videoita kuvatessani jouduin kuitenkin arvioimaan suunnitelmaa uusiksi ja mukautumaan tilanteeseen muuttamalla suunnitelmaa, sillä haastateltavien valitsemat paikat eivät olleet sopivia kuvaamista varten tai koska niihin oli hankala päästä.

4.2 Videoiden toteutus

Sovittuani kuvausaikataulusta videoissa esiintyvien henkilöiden kanssa oli aika päättää kuvauspaikat. Puhekuvat oli tärkeä kuvata sellaisessa paikassa missä olisi vähän taustamelua ja ylimääräisiä ääniä. Vaikka ylimääräisiä ääniä voi ainakin osittain poistaa ja peittää jälkikäsitteilyssä, on aina helpompaa, jos ne huomioi jo kuvaustilanteessa (Jones, Zinnes & Jolliffe 2010,112). Myös kuvauspaikka ja kuvassa näkyvä tausta oli tärkeä valita siten, että se ei veisi liikaa huomiota ja katsoja pystyisi helposti keskittymään henkilön puheeseen. Vaikka olin suunnitellut kuvaavani videot osallistujien itse valitsemissa paikoissa, jouduin lopulta vaihtamaan kolmesta kuvattavan lempipaikasta kaksi toiseen kuvauspaikkaan. Esimerkiksi yhden osallistujan kotikaupunki ja lempipaikka oli Uusikaupunki ja suunnittelin ensin matkustavani sinne ja kuvaavani häntä hänen kotonaan, mutta hänen työaikojensa takia matka ei onnistunut. Toinen esimerkki oli tilanne, kun menimme kuvaamaan osallistujaa hänen lempikahvilaansa. Kahvilassa soi kuitenkin kovaan ääneen musiikki ja sen takia siellä ei voinut kuvata. Päädyimme siis etsimään paikan, joka ei ollut kuvattavan lempipaikka, mutta siellä pystyi paremmin kuvaamaan. Yhden videon päädyin kuvaamaan kahteen kertaan, koska ensimmäisessä kuvauspaikassa oli häiritsevää taustamelua, jota en ollut kuvaustilanteessa huomannut.

Kuvausten jälkeen oli vuorossa videoiden editointi. Minulla oli jo aiempaa kokemusta videoiden editoimisesta, ja sen perusteella päätin käyttää videoiden leikkaamiseen Adobe Premiere Pro -ohjelmaa, joka on maksullinen. Olisin mieluummin käyttänyt ilmaista ohjelmaa, mutta uuden ohjelman käyttämisen opetteluun olisi mennyt ylimääräistä aikaa. Lisäksi minulla oli mahdollisuus saada Premierien käyttöön apua ja ohjausta ammattilaiselta. Äänen käsittelyä varten käytin Adobe Audition ohjelmaa, joka toimii yhdessä Adobe Premiere Pron kanssa. Sain koulutusta ammattilaiselta ohjelman käyttämiseen. Ohjelman avulla poistin videoiden ääniraidoilta ylimääräiset äänet siltä osin kuin se oli mahdollista. Koska videot oli kuvattu eri paikoissa, olivat niiden äänimaailmat myös erilaisia ja minun piti laskea, nostaa ja tasata ääniä klippien välillä. Tässä kuitenkin helpotti paljon se, että olin käyttänyt erillistä mikrofonia äänen tallentamiseen ja siksi sitä piti korjata vähemmän kuin jos olisin käyttänyt kännykän omaa mikrofonia.

Litteroin haastateltavien puheet aluksi tekstimuotoon. Sen jälkeen aloin käsitellä ja editoida tekstiä ja tein tekstin perusteella ensimmäisen leikkausversion videoista. Tekstissä oli paljon asioita, jotka liittyivät aiheeseen ja myös asioita, jotka eivät liittyneet asiaan. Jouduin myös poistamaan paljon hyviä asioita, koska videoiden pituus ei saanut olla pitkä. Kun videoiden puheisuus oli editoitu, lisäsin videoihin muut alku- ja loppukuvat ja grafiikat. Sen jälkeen käänsin videoiden puheen suomeksi ja tein tekstitykset.

Kaikki haastateltavat puhuivat videossa persiaa, joka on äidinkieleni. Käännöksissä suomeksi oli kuitenkin myös haasteita. Esimerkiksi joitain ilmaisuja oli vaikea kääntää täysin suomeen kieleen ja jossain kohdissa jouduin myös tiivistämään puhetta tekstityksiä varten, koska tekstityksissä teksti ei voi olla liian pitkä tai sitä ei ehdi lukea.

Videot ovat lyhyitä, noin kolmesta viiteen minuuttiin pitkiä, jotta ne sopivat hyvin internetin kautta katsottaviksi ja jotta nuoret jaksavat keskittyä katsomaan ja he voivat omaksua niistä nopeasti ja selkeästi tärkeimmät asiat. Tämä asia oli tärkeää ottaa huomioon kuvan ja tekstin editoinnissa, jotta videoiden pituus ei veyntynyt liian pitkäksi. Päädyin siksi editoimaan haastateltavien puheesta vain olennaisimmat kohdat, vaikka kaikki haastateltavat puhuivat mielellään ja pitkästi ja antoivat paljon hyviä neuvoja nuorille.

4.2.1 Ahmad

Ensimmäisessä videossa esiintyvä Ahmad on ollut Suomessa viisi vuotta. Hän opiskelee ammattikorkeakoulussa ja on ollut mm. Kuntavaaliehdokkaana.

Silloin kun 2015 lopussa saavuin Suomeen, olin iloinen. Samaan aikaan olin järkyttynyt. Olin iloinen sen takia että pitkän salakuljetusmatkan jälkeen pääsin turvalliseen paikkaan ja ei tarvinnut enää kävellä öisin pimeässä ja olla metsässä tai merellä. Ja samaan aikaan olin järkyttynyt siitä, että paikka ja ympäristö oli uusi, kieli oli uusi, kulttuuri uusi. Ja myös siitä mitä tapahtuu nyt tämän jälkeen. Tulenko asumaan täällä? Käännytetäänkö minut vai ei? Joka tapauksessa

minulla oli hyvä olo, mutta minulla oli huolia ja stressiä. Mutta enemmän positiivinen ja rauhallinen, koska loppujen lopuksi pääsin turvalliseen paikkaan. Tämän viiden ja puolen vuoden aikana paljon on muuttunut minussa, elämässäni ja siinä mitä teen: opiskelussa, aktiivisissa. Opiskelen pääkaupungissa korkeakoulussa sosiaalia ja ensimmäinen vuosi on takana.

Olen mukana Amnestyn hallituksessa. Hiljattain olin ehdokkaana kaupunginvaltuustoon. Ja teen muutakin. Olen töissä puolustamassa lasten oikeuksia lastensuojelussa. Henkisestikin olen kasvanut. Näiden viiden ja puolen vuoden aikana on tapahtunut tosi hyviä ja kiinnostavia ja mukavia asioita. Olen saanut kokemuksia ja tietoa. Minulla oli mahdollisuus vaikuttaa tähän yhteiskuntaan ja myös muihin ihmisiin.

Muutoksia on tullut paljon. Minun neuvoni vastatulleille nuorille on: olette tervetulleita. Alussa teidän pitää tehdä töitä, että opitte kielen, pääsette osaksi yhteiskuntaa ja löydätte ystäviä. Menkää kohti teidän tavoitteita ja unelmia. Vaikka olet ulkomailla ja kaikki on uutta, täällä kaikki on mahdollista. Voitte opiskella, voitte rakentaa hyvän elämän. Kaikki elämän ongelmat eivät lopu tähän, tulette kohtaamaan monia haasteita ja ongelmia. Mutta älkää antako periksi. Yritetään tässäkin maassa olla tietoisia mitä ympärillä tapahtuu. Ollaan tietoisia oikeuksistamme ja vastuustamme. Otetaan osaa päätöksentekoon ja vaaleihin. Pyritään lääkäreiksi, insinööreiksi, ministereiksi, poliitikoiksi.

Ahmad on panostanut yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja se on ollut hänen koutumisessaan tärkeää. Hän myös kehottaa vastasaapuneita nuoria tähtäämään korkealle ja osallistumaan yhteiskuntaan. Mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin lisää ihmisen omaa toimijuutta ja voi auttaa myös silloin, kun mahdollisuudet vaikuttaa oman elämän muihin asioihin voivat tuntua pieniltä. Myös esimerkiksi rasismien kokemusten käsittely voi tuntua helpommalta, jos voi puhua kokemuksistaan muille nuorille tai pyrkiä vaikuttamaan päättäjiin, jotta muut eivät joutuisi kokemaan samaa. (Hiitola 2019, 166.)

4.2.2 Jawid

Jawid on ollut Suomessa neljä vuotta ja opiskelee lukiossa.

On tavallista, että kun tulet uuteen maahan, jos käytän yhtä yleistä sanontaa: "Kun tulet uutena, olet kuin juuri syntynyt." Eli kaikki on

uutta: kieli, kulttuuri, kaikki. Alussa siitä tuli paljon ongelmia. En osannut sijoittaa itseäni tähän kulttuuriin. En pystynyt sopeutumaan. Olin sellaisessa paikassa, jossa oli vain vähän ihmisiä. Sen paikan nimi oli Oravainen. En nähnyt ihmisiä, eikä siellä ollut nuoria, joiden kanssa viettää aikaa. Päädyin kuitenkin lopulta asumaan Helsinkiin.

Vaikka Afganistanissa on ongelmia, olen silti tyytyväinen omaan elämään. Opiskelen yhdessä parhaista kouluista ja tämä on viimeinen vuosi ja sitten toivottavasti valmistun. Toivon, että saan hyvät arvosanat ja pääsen valitsemaani yliopistoon.

Kun katson itseäni, sanon, että olen itse se henkilö, joka ei koskaan luovuttanut. Nyt näen palkinnon siitä: sen, että rakensin itselleni elämän. Rakensin sen opiskelusta, ystäväistä ja siitä, että asuin täällä monta vuotta. Olen matkustanut melkein kaikkiin Euroopan maihin ja nähnyt kaikenlaisia paikkoja. Jokainen voi tehdä niin, vaikka onkin ihmisiä, jotka sanovat, että ei, ehkä se on vaikeaa, ehkä en pysty. Kuka maahanmuuttaja elää helppoa elämää taksikuskina tai Woltin tai Foodoran kuljettajana? Ei kukaan, mutta sinun itse pitää olla se henkilö, joka muuttaa sen.

Sinun pitää olla se henkilö, joka sanoo, että minä haluan päästä eduskuntaan. Haluan olla se henkilö, jolla on loistava elämä. Olen se henkilö, joka rakentaa itselleen elämän. Olen se henkilö, joka kuuntelee itseään ja jatkaa elämäänsä tästä. Opiskele. Älkää menkö muiden asioiden perään. On totta, että Afganistanin tilanne voi saada ajattelemaan, että on pakko tehdä töitä, että voi lähettää rahaa. Ehkä onnistut nyt lähettämään rahaa heille, mutta mitä teet, kun viiden vuoden päästä olet työtön ja rahaton? Opiskele nyt, että pystyt auttamaan heitä tulevaisuudessa. Mieti tulevaisuutta. Minun viestini on, että opiskele. Mene opiskelun perään. Yritä oppia kieltä ja sopeutua kulttuuriin ja yritä löytää suomalaisia ystäviä. Yritä löytää itsellesi suomalainen perhe, jos pystyt, se auttaa paljon. Esimerkiksi yhdellä kaverilla oli suomalainen perhe ja hänen kielensä on nyt tosi hyvä. Hän oli heidän kanssaan koko ajan ja pääsi erilaisiin paikkoihin. Samalla hän oppi kielen.

Jawidin tärkein neuvo uusille tulijoille on opiskelu. Opiskelu onkin monen Suomeen tulevan nuoren toiveena. Se korostuu erityisesti silloin kun kotimaassa tai aikaisemmassa elämässä ei ole ollut mahdollisuutta opiskella. SPR:n Vaikuttajatiimin julkaisussa Olen turvassa mutta yksin melkein jokainen Vaikuttajatiimin nuori mainitsee tavoitteekseen opiskelun, ja asenne opiskelua kohtaan on muutenkin myönteinen (Suomen Punainen Risti, 2019)

4.2.3 Mustafa

Mustafa on ollut Suomessa neljä vuotta ja opiskelee ammattikoulussa. Hän on mukana SPR:n Vaikuttajatiimissä, jossa yksin tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat pyrkivät ryhmässä vaikuttamaan Suomessa käytävään keskusteluun turvapaikanhakijoista ja maahanmuutosta (Suomen Punainen Risti, 2019).

Kun tulin Suomeen, oli talvi. Oli lunta ja oli pimeää. Ensimmäisinä parina kolmena päivänä emme nähneet yhtään aurinkoa, ja valoa. Viikkoa myöhemmin, aurinko paistoi parin tunnin ajan ja siitä sain toivoa, että täällä voi sittenkin asua.

Tällä hetkellä elämä menee hyvin. Opiskelen merkonomiksi ja sen ohessa teen osa-aikatoivia. Ja minulla on ympärilläni hyviä ystäviä. Minulla on taiteilijaystäviä: elokuvantekijä, dokumentaristi, valokuvaaja ja ystäviä, jotka ovat kiinnostuneita politiikasta. Mielestäni ne ihmiset, jotka ovat ympärilläsi ovat kasvusi kannalta tosi tärkeitä. Valitse ympärillesi sellaisia ihmisiä, joilla on samat tavoitteet ja jotka ajattelevat kuten sinä. Se tuo enemmän mahdollisuuksia ja tekee elämästä helpompaa.

Olen muuttanut tällä paljon. Aluksi minulla oli väärää käsityksiä Suomesta. Ajattelin, että täällä on kuusi kuukautta yö ja kuusi kuukautta päivä. Ajan myötä huomasin, ettei se ole totta. Talvellakin oli hyviä päiviä ja aurinkoa. Löysin hyviä suomalaisia ystäviä. Minulla on suomalainen perhe. Suomalaiset ovat yleensä ajoissa ja aika on heille tärkeää. Meille afganistanilaisille aika ei ole niin tärkeää ja joskus olemme myöhässä tapaamisista. Silloin pitää ilmoittaa, että myöhästyy. Opin tämän, että aina pitää olla ajoissa. Isoin muutos minussa tapahtui vain asumalla Suomessa. Minulla oli mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin haluan, ja mitä tahansa alaa minkä itse valitsen, ilman että perhe tai joku suomalainen pakottaa. Valitsin itse mitä opiskelen ja nyt opiskelen merkonomiksi.

Sinulle ystävä, joka olet juuri tullut Suomeen, annan tämän neuvon: ihan ensimmäisenä yritä oppia suomen kieltä. Toinen neuvoni on, että kieltä ei opi vain koulussa. Koulun ohessa on hyvä tehdä vapaaehtoistoivia. Täällä on paljon järjestöjä, esimerkiksi SPR, jotka ottavat mielellään vapaaehtoisia. Menkää sinne. Tai johonkin toiseen järjestöön, joka ottaa vapaaehtoisiihin. Siellä teillä on mahdollisuus tutustua yhteiskuntaan ja löytää suomalaisia ystäviä ja tulevia työkaivereita. Monet ystäväistäni ovat päässeet vapaaehtoistyön kautta työelämään ja löytäneet ystäviä. Vapaaehtoistyöstä on paljon hyötyä.

Mustafa kannustaa nuoria osallistumaan vapaaehtoistyöhön, jotta he oppisivat kieltä ja saisivat ystäviä. Muiden auttaminen on tärkeää monille nuorille

turvapaikanhakijoille. He ovat saaneet apua ja haluavat siksi myös auttaa muita. (Valtonen 2019, 183-184.) Tämä näkyi myös haastattelemieni henkilöiden ajattelussa: he halusivat osallistua videoiden tekoon erityisesti auttaakseen muita samassa tilanteessa olevia nuoria.

4.3 Videoiden arviointi ja palautteet

Pyysin videoiden valmistusprosessista ja valmiista videoista palautetta videoissa esiintyneiltä nuorilta, sekä palautetta valmiista videoista yhdeltä alaikäisten turvapaikanhakijoiden ryhmäkodissa työskennelleeltä ohjaajalta sekä työelämäyhteistyökumppaniltani. Kaikkien palaute oli pääosin positiivista.

Videoissa esiintyneet nuoret antoivat kukin lyhyet palautteet omista videoistaan ja niiden valmistusprosessista. He olivat kaikki tyytyväisiä valmiisiin videoihin, vaikka kuvauksissa olikin ollut haasteita. Videoiden suunnittelu- ja kuvausprosessi oli heidän mielestään haastava ja heidän mukaansa olisin voinut hoitaa yhteydenpidon ja aikataulujen suunnittelun paremmin. Osaa heistä myös jännitti etukäteen esiintyä videolla ja tämän takia he olivat ensin epäröineet ennen kuin olivat suostuneet osallistumaan. Valmiit videot olivat kuitenkin olleet vaivan arvoisia ja videoissa esiintyneet suunnittelivat näyttävänsä videot myös omille entisille ohjaajilleen ja ystävilleen. Yksi osallistuja sanoi, että olisi itse kaivannut tämänkaltaisia videoita katsottavakseen silloin tuli Suomeen, ja oli siksi iloinen että sai nyt olla mukana videoissa ja auttaa muita Suomeen muuttavia.

Alaikäisten nuorten ryhmäkodissa työskennellyt ohjaaja kommentoi videoita ohjaajan näkökulmasta. Hän piti videoista kovasti ja kommentoi videoiden kantavan teeman olevan kannustavuus ja toiveikkuus ja piti niitä siten hyvin sopivina näyttäväksi nuorille, jotka ovat hiljattain saapuneet Suomeen. Ohjaajan mukaan videoissa esiintyvien kokemukset olivat sellaisia, joihin nuoret voivat samaistua, koska esiintyjät olivat itse käyneet läpi samanlaisia kokemuksia kuin ryhmäkotien nuoret. Ohjaaja korosti erityisesti sitä, miten tärkeää oli se, että videoissa puhutaan nuorten omaa äidinkieltä ja siksi ne sopivat näyttäväksi nuorille, jotka eivät vielä osaa suomea. Tämä tekee videoista hyvin käyttökelpoisia ryhmäkodeissa,

sillä samanlaista nuorten omalla kielellä olevaa materiaalia on vähän tarjolla. Tekstitysten ansiosta myös ohjaajat itse voivat ymmärtää mitä videoissa puhutaan ja siten ymmärtää nuorten läpikäymää kotoutumisprosessia myös tunneta-solla eri tavoin kuin esimerkiksi lukemalla siitä. Ohjaajan mukaan videoiden teemat olivat myös sellaisia, että ne sopivat näytettäväksi juuri Suomeen saapuneiden nuorten lisäksi myös esimerkiksi sellaisille nuorille, jotka ovat aloittamassa itsenäistä elämäänsä muuttaessaan pois vastaanottoyksiköstä ja siirtyessään jäl-kihuollon palveluiden pariin. Videoista välittyy nuorille ajatus, että jokainen voi vaikuttaa omaan elämäänsä ja tavoitella unelmiaan, eikä tarvitse tyytyä vähem-pään.

Myös työelämäyhteistyökumppanini Naapurisolidaarisuus-hankkeen johtaja Lena Näre oli tyytyväinen valmiisiin videoihin ja antoi niistä seuraavan kirjallisen palautteen:

Toisin kuin virallisissa kotoutumismateriaaleissa, joissa viestijänä on suomalainen asiantuntija suomen kielellä, Husseinin videoissa asi-antuntijoina ovat kohderyhmän vertaiset. Videoissa nuoria puhutel-laan heidän omalla äidinkielellään ilman rodullistettuja hierarkioita. Kuitenkin videoilla puhuvien nuorten viesti on linjassa kotoutumispolitiikan kanssa: nuoret korostavat kielen, tapakulttuurin ja koulutuk-sen tärkeyttä Suomessa. Videoissa on myös omaleimaisuutta, se antaa rehellisen kuvan Suomessa asumisen haasteista (esim. pitkä talvi, suhtautuminen aikaan) mutta korostaa suomalaisen yhteiskun-nan ainutlaatuisuutta: yhteiskunnallista rauhaa ja mahdollisuuksien tasa-arvoa eli sitä että Suomessa yksilöillä on aito mahdollisuus tehdä elämästään oman näköisensä ja vaikuttaa politiikkaan ja yh-teiskuntaan. Videoiden nuoret sanallistavatkin sen minkä yhteiskun-tatieteilijät hyvin tietävät: amerikkalainen unelma toteutuu parhaiten pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa.

Video viestintämuotona sopii paremmin yleisesti nuorten ja erityisesti afganistanilaistaustaistaisten nuorten tavoittamiseen kuin kirjallinen materiaali. Videoilta viesti on myös lukutaidottomien saatavilla. Suo-menkielinen tekstitys mahdollistaa videoiden hyödyntämisen myös muissa tarkoituksessa. Ne tuovat myös suomalaisille afganistanilais-taustaisten nuorten omaa ääntä esiin ja saattavat rikkoa ennakkoluuloisia käsityksiä alaikäisistä turvapaikanhakijoista passiivisina yh-teiskunnan tuen kohteena pikemminkin kuin aktiivisena toimijoina ja tulevaisuuden päättäjinä.

5 POHDINTA

Uskon ja toivon, että opinnäytetyöni videot voivat auttaa vasta Suomeen tulleita nuoria afganistanilaisia löytämään oman tiensä ja suuntansa heidän kotoutuessaan Suomeen. Videot eivät korvaa kotoutumispalveluja, mutta antavat positiivisia esimerkkejä elämään Suomessa ja innostavat tarttumaan mahdollisuuksiin, joita täällä on tarjolla. Mielestäni se, millaisia kohtaamisia nuorilla on heti alussa Suomeen saavuttuaan, on tosi tärkeää heidän kotoutumisensa kannalta ja rakentaa pohjaa heidän myöhemmälle elämälleen. Videot voivat tarjota esimerkkejä kotoutumisesta ja luoda tunnetta, että kotoutumiseen ja kielen oppimiseen panostaminen kannattaa. Olen itse tyytyväinen videoihin ja iloinen, että sain tämän opinnäytetyön kautta tilaisuuden tehdä jotain suoraan niille nuorille, jotka ovat samankaltaisessa tilanteessa kuin itse olin Suomeen saapuessani.

Minulle oli tärkeää, että voin opinnäytetyössäni hyödyntää monikulttuurista osaamistani ja kokemuksiani siitä, millaista on saapua Suomeen nuorena, ja tehdä jotain sellaista, joka hyödyttää omaa yhteisöäni ja jonka tekeminen olisi vaikeaa sellaiselle, joka ei ole itse kokenut millaista on olla maahanmuuttaja. Tämä ajatus on ollut pitkään mielessäni ja olen iloinen, että se toteutui tämän opinnäytetyön ja tekemieni videoiden avulla.

5.1 Kehittämisen prosessin tarkastelua

Videoissa esiintyvät haastateltavat olivat iloisia ja tyytyväisiä siitä, että pyysin juuri heitä esiintymään roolimalleina nuorille. Olin iloisesti yllättynyt, että he kokivat videoiden tekemisen myös itselleen voimaannuttavana. Kuvausten takia he saivat tilaisuuden muistella omaa Suomeen tulemistaan, verrata itseään silloin ja nyt ja huomata olevansa nyt hyvin tyytyväisiä omaan elämäänsä ja niihin valintoihin mitä he ovat tehneet. Jawid sanoi, että nämä nykyiset onnistumiset ovat palkinto siitä ajasta, kun hän ei suostunut luovuttamaan, vaikka oli vaikeaa. Mustafa uskoi tulevaisuuteensa ja puhui siitä, että hänen nykyinen tilanteensa on loistava ja se tulee olemaan vielä loistavampi tulevaisuudessa. Hän kertoi, että hän

opiskelee ja tulee jatkamaan opiskelua vielä pitkälle, koska nyt se on mahdollista. Myös Ahmad kehotti nuoria opiskelemaan ja tulemaan vaikka lääkäreiksi, insinööreiksi tai poliitikoiksi. Toivon, että heidän esimerkkinsä innostaa nuoria tavoittelemaan unelmiaan ja löytämään oman paikkansa Suomessa.

Vaikka minä itse, videoissa esiintyvät ja työelämäyhteistyökumppanini kaikki olivat videoihin tyytyväisiä, paranneltavaa löytyy silti vielä. Nyt kaikissa videoissa esiintyjät ovat poikia, vaikka olisi ollut tärkeää, että myös tytöt olisi huomioitu yleisönä ja myös heille tarjottu omia esikuvia kotoutumiseen. Suomessa on monia hyvin kotoutuneita ja yhteiskunnassa aktiivisia afganistanilaisia tyttöjä ja naisia, mutta en onnistunut yrityksistäni huolimatta saamaan ketään esiintymään videolle. Toivon, että voin jatkaa projektia tulevaisuudessa ja korjata tämän asian.

Jatkossa voin myös tekstittää videoita muilla kielille, jotta muutkin kuin afganistanilaiset ja suomalaiset voivat hyötyä videoista. Kotoutuminen ei ole kansallisuudesta kiinni ja myös muut nuoret kuin afganistanilaiset kaipaavat varmasti tukea kotoutumiseen. Tulevaisuudessa toivon, että voin laajentaa videoiden tekemistä myös muihin kuin afganistanilaisiin.

Opinnäytetyön prosessi on ollut haastava. Aiheen rajaaminen ja henkilöiden valitseminen oli aluksi vaikeaa. Vaikka videoissa esiintyvät olivat innoissaan osallistumisestaan, oli aikataulujen yhteensovittaminen hankalaa. Kuvauksiin liittyvät tapaamiset, kuvaukset ja muu videoiden tekemiseen liittyvä yhteydenpito veivät paljon aikaa myös esiintyjiltä ja koska he kaikki ovat aktiivisia nuoria, olivat he myös hyvin kiireisiä. Olenkin kiitollinen, että he kuitenkin saivat järjestettyä aikaa osallistua videoiden tekemiseen. Aikataulusyiden takia en myöskään onnistunut kuvaamaan kahta tyttöä, jotka olivat muuten kiinnostuneita osallistumaan videoihin. Kaikista haasteista huolimatta olen tehnyt parhaani ja olen tyytyväinen lopputulokseen. Vaikka osallistujia olisi voinut olla enemmän ja he olisivat voineet olla keskenään enemmän erilaisia, koen silti, että toteuttamistani videoista voivat hyötyä monenlaiset nuoret.

5.2 Eettisyys ja luotettavuus

Toteuttaessani opinnäytetyöni videoita pidin huolta, että perehdytin videoissa esiintyjät hyvin siihen, mikä videoiden tarkoitus on ja mistä opinnäytetyöni kertoo. Kerroin heille rehellisesti ja tarkasti miksi ja mihin tarkoitukseen haluan tehdä videoita ja ketkä tulevat videoita näkemään. Kerroin, että videoissa esiintyminen on vapaaehtoista ja pyysin heiltä suostumuksen ennen kuvauksia. Osallistujat saivat luettavakseen suostumuslomakkeet (LIITE 1), jotka he allekirjoittivat.

Lupasin myös videoissa esiintyville, että näytän valmiiksi editoidut videot heille ja käytän niitä vain, jos he hyväksyvät editoinnin ja oman esiintymisensä. Kaikki videoissa esiintyvät hyväksyivät omat videonsa. Videot lataan Vimeo-videopalveluun siten, että niitä pääsee katsomaan vain linkillä ja salasanalla. Videoita ei voi Vimeosta ladata omalle koneelle ja näen palvelun kautta missä ja milloin videoita on katsottu. Linkin ja salasanan lähetän vain ryhmäkotien ohjaajille, jotta he voivat näyttää videoita nuorille turvapaikkahakijoille. Linkkien kanssa lähetän kirjoittamani saatekirjeen, jossa on kerrottu miten videoita saa esittää (LIITE 2). Näin varmistan, etteivät videot pääsee vapaasti leviämään netissä. Kysyn aina osallistujilta luvan, jos haluan käyttää videoita muihin tarkoituksiin.

Kuulun itse vähemmistöön ja tiedän, miten tärkeää on olla varovainen, kun esittää vähemmistöön kuuluvia henkilöitä videoissa. Videoita tehdessäni otin huomioon mahdolliset sellaiset asiat, jotka saattavat vahvistaa ennakkoluuloja yhteiskunnassa ja luoda vääriä käsityksiä tai negatiivisia mielikuvia turvapaikanhakijoista ja vähemmistöistä. Videoiden tekijänä ja representaatioiden tuottajana olen eettisesti vastuussa vähemmistöjen kuvaamisesta ja tuottamistani representaatioista.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2020, 8) päivitetyn ohjeistuksen mukaan, on tärkeää, että tutkija perehtyy ennakkoon tutkittavaan yhteisöön, kulttuuriin sekä näiden historiaan, jotta vältytään aiheuttamasta tarpeetonta haittaa tutkittaville ja heidän edustamilleen yhteisölle. Sama pätee myös videoita tehdessä.

Videoissa ja opinnäytetyössä esiintyvät henkilöt esiintyvät pelkillä etunimillä, koska Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2020, 13) päivitetyn ohjeistuksen mukaan osallistuneiden henkilöiden tietoja ei yleensä ole tarkoitus julkaista niin, että tutkimuksessa mukana olleet ihmiset voisi tunnistaa.

Opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa olen pitänyt huolen, että tekstissä mainittujen muiden tutkijoiden julkaisuihin on viitattu asianmukaisella tavalla ja kunnioittavasti ja he saavat saavutuksilleen niille kuuluuvan merkityksen ja arvon omasta työstään (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 8).

5.3 Ammatillinen kasvu

Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren -raportin (Arene, 2017) mukaan sosionomikoulutuksessa on mahdollisuus syventää ja suunnata oppimistaan sellaisiin teemoihin ja kysymyksiin, jotka lähtevät asiakkaiden tarpeista ja ovat työelämässä olennaisia. Huomioin tämän opinnäytetyöni aihetta valitessani ja aloin suunnitella videoita siitä näkökulmasta käsin, mitä vasta Suomeen saapuneet nuoret tarvitsisivat päästäkseen vauhtiin kotoutumisessaan. Opinnäytetyötä tehdessäni olen kehittynyt sosiaalialan ammattilaisena ja syventänyt monikulttuurisen työn osaamistani. Ymmärrän nyt paljon paremmin maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen liittyviä haasteita ja myös sitä miten kotoutumista voi sosiaalialan ammattilaisena tukea. Toivon, että vasta saapuneet turvapaikanhakijat voivat hyötyä opinnäytetyöstäni ja tekemistäni videoista ja että ne voisivat myös ennaltaehkäistä syrjintää ja passiivisuutta. Olen videoiden tekemisen myötä puhunut monien nuorten afganistanilaisten kanssa heidän tilanteestaan Suomessa ja saanut paljon palautetta, että juuri heille suunnattuja ja heidän tilanteensa huomioivia kotoutumistoimia tarvitaan.

Opintojeni aikana valitsin suuntautumisvaihtoehdokseni monikulttuurisuuden. Monikulttuurisuusopintojen aikana saatoin hyödyntää omaa taustaani maahanmuuttajana ja pystyin syventymään muun muassa maahanmuuttaja- ja monikulttuuristen asiakasryhmien hyvinvoinnin, elämänhallinnan ja osallisuuden edistämiseen. Monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajatyön osaamisalueisiin kuuluu

lisäksi muun muassa eri kulttuurien ja kielten merkityksen ymmärtäminen asiakastyössä, moninaisuustyö ja kulttuurisensitiivisyys, vuorovaikutusosaaminen ja kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen. (Arene, 2017.) Opinnäytetyöni kautta olen syventänyt ymmärrystäni lisäksi muun muassa maahanmuuttajanuorten kotoutumisesta ja osallisuudesta. Olen ymmärtänyt esimerkiksi sen, miten tärkeä rooli kielitaidolla on kotoutumisen ja osallisuuden kokemuksen kannalta. Opinnäytetyöni antoi minulle mahdollisuuden reflektoida omaa ammatillista kehittymistäni ja käyttää taitojani kuvaamiseen, editointiin ja puheiden kääntämiseen omasta äidinkielestäni suomeksi. Videoiden tekemisen myötä olen myös oppinut paljon videon ja mediavälineiden käyttämisestä sosiaalialan työssä ja tulen varmasti käyttämään niitä myös tulevaisuudessa. Prosessin taustalla on ollut kiinnostus aiheeseen sekä oma tahtoni tuottaa sellaista materiaalia, jota ei ollut tarjolla silloin kun itse tulin Suomeen.

Työskentelen tällä hetkellä nuorisotilassa nuorisonohjaajana. Tilan suurin käyttäjäryhmä ovat maahanmuuttajataustaiset nuoret, joista osa on afganistanilaisia. Oikarinen-Jabain (2010, 64) mukaan monikulttuurisessa nuorisotyössä ja maahanmuuttajataustaisten nuorten kohtaamisessa on tärkeää, että nuorisonohjaaja ymmärtää maahanmuuton taustoja ja siihen liittyviä kipupisteitä. Kohtaan töissä jatkuvasti nuoria, joilla on kokemuksia syrjinnästä ja rasismista kaduilla ja kouluissa, ja keskustelen heidän kanssaan heidän kokemuksistaan. Monet nuorisotilan nuoret ovat kertoneet, ettei heillä ole koskaan aiemmin ollut maahanmuuttajataustaista nuorisonohjaajaa, opettajaa tai muuta kasvattajaa. He toivovat näkevänsä enemmän itsensä näköisiä ihmisiä osallisina Suomen yhteiskunnassa, jotta he itsekin voisivat kuvitella olevansa osa Suomen yhteiskuntaa. Videoihin haastattelemanuoret ovat heille esimerkki itsensä kaltaisista nuorista, jotka ovat löytäneet paikkansa yhteiskunnassa.

LÄHTEET

- Action Plan on Integration and Inclusion 2021–2027. (2020). European Commission. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0758>
- Alitolppa-Niitamo, A. (2005). Maahanmuuttajataustaiset perheet ja hyvinvoinninedellytykset. Teoksessa A. Alitolppa-Niitamo, I. Söderling & S. Fågel (toim.), *Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin*. Väestöliitto. <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/86d6fc44a1d5a44bf70972f62fa5c7d7/1457956407/application/pdf/490819/Olemmemuuttaneet.pdf#page=39>
- Arene. (2017). Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428
- Björklund, K. (2014). *”Haluan koulutusta, haluan työtä ja elämän Suomessa”. Yksintulleiden alaikäisten pakolaisten kotoutuminen Varsinais-Suomessa*. Siirtolaisinstituutti.
- Diakonissalaitos. (i.a.). Kummiperhetoiminta. Saatavilla 4.10.2021 <https://www.hdl.fi/tukea-ja-toimintaa/maahanmuuttajille/kummiperhetoiminta/>
- Hiitola, J. (2019). Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on yksintulleille nuorille tärkeä voimavara. Teoksessa Suomen Punainen Risti, *Olen turvassa mutta yksin: Yksin tulleet vaikuttajina ja kotoutumassa* (s.164–167).
- Hilli, P., Ståhl, T., Merikukka, M., & Ristikari, T. (2017) Syrjäytymisen hinta - case investoinnin kannattavuuslaskemasta. *Yhteiskuntapolitiikka* 82(6), 663–675
- Husseini, N. (10.11.2016). Vastaanottokeskuksen elämää ohjaajan ja nuoren silmin. *Näkökulma*, (31). Nuorisotutkimusseura ry. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma31>
- Jokinen, M. (14.8.2021). ”Kabul on surullinen näky”, kertoo paikallinen HS:lle pakoon yrittävien täyttämästä pää-kaupungista, jota Taleban

- lähestyy nopeasti. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/ulko-maat/art-2000008193294.html>
- Jones, C., Zinnes, A., & Jolliffe, G. (2010). *The Guerilla Film Makers Pocket-book*. The Continuum Publishing Group.
- Juntunen, M., & Laakkonen, V. (2018). Kun maailma muutti kylään. Teoksessa Lähde, V. & Vehkoo, J. (toim.), *Jakautuuko Suomi?* (s. 75–85). Into Kustannus Oy.
- Kazi, V., Alitolppa-Niitamo, A., & Kaihovaara, A. (toim.). (2019). *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*. Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Kvartti. (8.12.2016). *Mitä on kotoutuminen?* <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/mita-kotoutuminen>
- L 731/1999. Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- L 1386/2010. Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>
- L 746/2011. Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta. 17.6.2011/746. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110746>
- Leemann, L., Kuusio, H., & Hämäläinen, R.-M. (2015). *Sosiaalinen osallisuus*. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos.
- Leponiemi, K. (2010). *Videokuvaus – taitoa ja tekniikkaa*. WSOYpro.
- Maahanmuuttovirasto (2021a). *Kaikki turvapaikanhakijat kansalaisuuksittain: 2015 turvapaikanhakijat*. [https://migri.fi/documents/5202425/6161882/2015+Turvapaikanhakijat+\(fi\).pdf/f6fced12-0552-4ae5-a0ab-69c522786688/2015+Turvapaikanhakijat+\(fi\).pdf?t=1554104277000](https://migri.fi/documents/5202425/6161882/2015+Turvapaikanhakijat+(fi).pdf/f6fced12-0552-4ae5-a0ab-69c522786688/2015+Turvapaikanhakijat+(fi).pdf?t=1554104277000)
- Maahanmuuttovirasto (2021b). *Yksintulleet alaikäiset turvapaikanhakijat kansalaisuuksittain: 2015 Turvapaikanhakijat - yksintulleet alaikäiset*. [https://migri.fi/documents/5202425/6162150/2015+Turvapaikanhakijat+-+yksintulleet+alaik%C3%A4iset+\(fi\).pdf/a1b1f0b7-1ba5-4caead3d-8061577c6d26/2015+Turvapaikanhakijat+-+yksintulleet+alaik%C3%A4iset+\(fi\).pdf?t=1554097259000](https://migri.fi/documents/5202425/6162150/2015+Turvapaikanhakijat+-+yksintulleet+alaik%C3%A4iset+(fi).pdf/a1b1f0b7-1ba5-4caead3d-8061577c6d26/2015+Turvapaikanhakijat+-+yksintulleet+alaik%C3%A4iset+(fi).pdf?t=1554097259000)

- Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L., & Ruoppila, I. (2018). *Ihmisen psykologinen kehitys*. PS-kustannus.
- Oikarinen-Jabai, H. (2010). Minun Helsinki - Maahanmuuttajataustaisten nuorten näkemyksiä kotikaupungistaan. *Nuorisotutkimus*, (4). 63–67
- Pastila, K. (7.1.2019). Yksin Suomeen tulleelle turvapaikanhakijalle kummiäidin tuki on tärkeä – hän lohduttaa Javadia, kun Kabulissa räjähtelee. *Lapsen maailma*. <https://lapsenmaailma.fi/artikkeli/kummiperhe-turvapaikanhakijan-tukena/>
- Pihlaja, S. (18.11.2016). Nuoret turvapaikanhakijat tarvitsevat monipuolista kotoittamista. *Näkökulma*, (34). Nuorisotutkimusseura ry. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma34>
- Pohjola, R. (2016). *Nuorten maahanmuuttajien kotoutuminen. Etnografinen tutkimus kotoutumisen haasteista, mahdollisuuksista ja toiveista*. [Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201606273352>
- Rissanen, E. (2020). *Pakolaistaustaisten maahanmuuttajien sosiaalinen osallisuus suomalaisessa yhteiskunnassa*. [Kandidaatintutkielma, Jyväskylän yliopisto]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202010226351>
- Suomen Punainen Risti. (2019). *Olen turvassa mutta yksin: Yksin tulleet vaikuttajina ja kotoutumassa*. <https://rednet.punainenristi.fi/system/files/page/Olen%20turvassa%20mutta%20yksin%20julkaisu.pdf>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (22.4.2021 -a). *Kotoutuminen ja osallisuus*. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (11.8.2021 -b). *Kotoutuminen*. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus/kotoutuminen>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (16.9.2021 -c). *Yksin tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat*. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajalasten-nuorten-ja-perheiden-terveys/yksin-tulleet-alaikaiset-turvapaikanhakijat>

- Toivikko, K. (12.6.2015). *Maahanmuuttajat eivät syrjäydy, heidät syrjäytetään*.
<https://www.maailma.net/nakokulmat/maahanmuuttajat-eivat-syrjaidy-heidat-syrjaitetaan>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012). Hyvän tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Hyvän tieteellinen käytännön ohje 2012. Saatavilla 4.10.2021 https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2020). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2020. Saatavilla 3.10.2021 https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Tyynysniemi, M. (24.5.2012). Maahanmuuttajanuorilla yli viisinkertainen syrjäytymisriski. *Yle Uutiset*. <https://yle.fi/uutiset/3-6021551>
- Työ- ja elinkeinoministeriö, Kotouttamisen osaamiskeskus. (2021). Kotoutumislain verkkokäsikirja. Saatavilla 22.9.2021 <https://kotoutuminen.fi>
- Työ- ja elinkeinoministeriö, Kotouttamisen osaamiskeskus. (2017). *Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten psykososiaalinen tukeminen perheryhmäkodissa ja tukiasumisyksikössä*.
- UNFPA. (2021). *Young people*. <https://afghanistan.unfpa.org/en/node/15227>
- Valtonen, A. (2019). Mutkainen tie, valoisa tulevaisuus. Teoksessa Suomen Punainen Risti, *Olen turvassa mutta yksin: Yksin tulleet vaikuttajina ja kotoutumassa* (s. 178–195).
- Zidan, A. (10.12.2015). Polttavimpia kysymyksiä kotoutumisesta: Miten se tapahtuu? Ovatko kotoutumispalvelut ajan tasalla? *Yle Uutiset*.
<https://yle.fi/uutiset/3-8514535>

LIITE 1. Suostumuslomake

SUOSTUMUS VIDEOKUVAUKSEEN

Mustafa Husseinin
Opinnäytetyö
Diakonia-ammattikorkeakoulu

Mustafa Husseinin opinnäytetyövideoissa nuoret afganistanilaiset kertovat kokemuksistaan Suomeen muuttamisesta ja antavat neuvoja muille Suomeen vasta saapuneille nuorille oman kokemuksensa pohjalta.

Annan suostumukseni tulla kuvatuksi ja esiintyä Mustafa Husseinin opinnäytetyövideoissa.

Annan luvan valmiiden videoiden julkaisemiseen Vimeo-palvelussa ja videoiden jakamiseen ja näyttämiseen Mustafa Husseinin valitsemille tahoille, sekä videoiden julkaisuun opinnäytetyön työelämän yhteistyökumppanin (Kodin ja kansalaisuuden kamppailut — Naapurisolidaarisuus vastauksena turvapaikka'kriisiin' - tutkimushanke) internet-sivuilla. Minulla on oikeus nähdä valmiit videot ennen niiden julkaisua ja kommentoida niitä sekä halutessani pyytää niihin muutoksia. Luovun myös kaikista tekijänoikeusvaatimuksista suhteessa Mustafa Husseinin opinnäytetyövideoihin.

Videoiden mahdollista kaupallista tai muuta vastaavaa myöhempää käyttöä varten tulee Mustafa Husseinin sopia asiasta kanssani erikseen.

Nimi

Päiväys

Allekirjoitus

LIITE 2. Videoiden saatekirje ryhmäkotien ohjaajille

Ryhmä- ja perheryhmäkotien ohjaajille

Hei,

Olen Mustafa Hussein ja tein sosionomin opinnäytetyönäni Diakonia ammatti-
korkeakouluun sarjan videoita nuorille afganistanilaisille turvapaikanhakijoille. Vi-
deoiden tarkoitus on innostaa nuoria kotoutumaan Suomeen ja löytämään oman
paikkansa Suomessa. Videoissa aiemmin Suomeen tulleet nuoret afganistanilai-
set kertovat omasta kotoutumisestaan ja antavat neuvoja uusille tulijoille.

Videot on tarkoitettu perhe- ja perheryhmäkotien käyttöön näytettäväksi asuk-
kaille, erityisesti afganistanilaisille nuorille, ohjaajien oman harkinnan mukaan.
Videoista on toivottavasti iloa ja hyötyä myös teille ohjaajille työssänne nuorten
kanssa. Videoita saa vapaasti näyttää nuorille, mutta niiden linkkejä ei saa laittaa
yleiseen jakoon tai antaa eteenpäin nuorille itselleen, jotta videoiden levitys säilyy
hallittuna.

Toivon, että videoista on teille hyötyä. Otan myös mielelläni vastaan palautetta
videoista.

Videoiden linkki:

salasana:

Terveisin,

Mustafa Hussein

(yhteystiedot)